

Số: /BC-UBND

Hà Quảng, ngày tháng 4 năm 2022

BÁO CÁO

Về việc bổ sung tiêu chí đề nghị công nhận xã An toàn khu đối với xã Trường Hà, huyện Hà Quảng

Thực hiện Công văn số 671/SNV-XDCQ&TN ngày 06 tháng 4 năm 2022 của Sở Nội vụ tỉnh Cao Bằng về việc rà soát, bổ sung các tiêu chí đối với xã đề nghị công nhận xã An toàn khu.

Trên cơ sở tổng hợp hồ sơ đề nghị công nhận xã An toàn khu (ATK) sau sắp xếp đơn vị hành chính trên địa bàn, huyện Hà Quảng có 03 xã đề nghị công nhận xã ATK sau sắp xếp đơn vị hành chính: xã Ngọc Đào, xã Trường Hà và xã Lũng Nặm và đã được Ủy ban nhân dân huyện tổng hợp, báo cáo Ủy ban nhân dân tỉnh, Sở Nội vụ¹. Tuy nhiên, thông qua quá trình rà soát, Ủy ban nhân dân huyện bổ sung thêm 02 tiêu chí (*Tiêu chí 4 và tiêu chí 5*) để được công nhận xã ATK đối với xã Trường Hà, (đối với 02 xã Ngọc Đào và Lũng Nặm giữ nguyên, vì có 03 tiêu chí, đủ điều kiện công nhận xã ATK). Cụ thể như sau:

Tiêu chí 1: Được cấp ủy đảng từ Khu ủy, Quân khu ủy trở lên chỉ đạo xây dựng An toàn khu cách mạng (nơi có các điều kiện về địa hình, địa thế, chính trị, quân sự, kinh tế - xã hội, dân cư và bảo đảm an toàn cho các hoạt động lãnh đạo cách mạng của Đảng trong thời kỳ kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ).

Ngày 28/01/1941, sau 30 năm bôn ba tìm đường cứu nước, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã vượt qua mốc 108 biên giới Việt Nam - Trung Quốc về đến Pác Bó, xã Trường Hà, huyện Hà Quảng. Đồng bào Pác Bó vinh dự, tự hào thay mặt nhân dân cả nước đón Bác trở về Tổ quốc. Tại Pác Bó, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tận mắt chứng kiến cảnh cơ cực của đồng bào biên giới, thấu hiểu phẩm chất cao đẹp, tinh thần cách mạng kiên cường, lòng trung thành vô hạn với Đảng của quần chúng vùng địa đầu, quan sát địa thế hiểm trở, kín đáo, thuận lợi của vùng rừng núi biên khu...Người quyết định ở lại Pác Bó hoạt động. Từ đây, vùng quê Pác Bó với hang Cốc Bó đã trở thành đại bản doanh của cách mạng, nơi lãnh tụ tối cao đã cùng Trung ương Đảng đêm ngày chỉ đạo cao trào cứu nước của toàn dân tộc.

Tiêu chí 2: Nơi ở (nuôi, giấu, giữ bí mật), làm việc và hoạt động lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng phong trào cách mạng trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ của các đồng chí cán bộ của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội từ cấp Khu và Quân khu trở lên.

¹ Báo cáo số 363/BC-UBND ngày 15 tháng 02 năm 2022 của UBND huyện Hà Quảng tóm tắt về các xã đề nghị công nhận xã An toàn khu sau sắp xếp đơn vị hành chính.

Trong những ngày đầu về nước, Bác cùng các đồng chí cán bộ cách mạng ở tại nhà ông Lý Quốc Súng. Đây là một gia đình người Việt gốc Hoa, sống cách hang Cốc Bó khoảng 100m, sau đó vài ngày do điều kiện nhà ở trật trệ, nên Bác đề nghị các đồng chí chuyển sang nơi khác ở, và đến ngày 8/2/1941 Bác chuyển đến hang Cốc Bó (Cốc Bó theo tiếng Tày, Nùng ở Cao Bằng có nghĩa là đầu nguồn), đây là một cái hang nhỏ, ở lưng chừng núi, lòng hang không rộng lắm, chỉ đủ để Bác kê chiếc giường và một số vật dụng khác. Trong thời gian sống và làm việc tại đây, cuộc sống của người vô cùng gian khổ, bữa ăn chỉ có cháo bẹ rau rừng, khi ốm đau hái lá cây rừng làm thuốc, thỉnh thoảng có thời gian rỗi, Bác ra bờ suối câu cá để cải thiện bữa ăn. Trong thời gian hoạt động cách mạng tại Pác Bó, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã đem hết tài năng, trí tuệ cùng Trung ương Đảng hoạch định, hoàn thiện chủ trương chuyển hướng chỉ đạo chiến lược cách mạng Việt Nam.

Tiêu chí 3: Nơi diễn ra các sự kiện đặc biệt quan trọng, có các quyết sách chiến lược của Đảng mang tính chất bước ngoặt trong các giai đoạn của 02 cuộc kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ hoặc nơi đóng trụ sở các cơ quan, tổ chức, đơn vị của Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội từ cấp Khu và Quân khu trở, trụ sở ngoại giao (Sứ quán, Tổng Lãnh sự quán,...) của nước ngoài, cơ quan Bộ Chỉ huy Mặt trận cấp chiến dịch trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ.

Đầu tháng 3/1941, có 2 đồng chí ở Pác Bó đi liên lạc cho đoàn thể, dọc đường bị địch bắt giữ, hai đồng chí chạy thoát nhưng thẻ thuốc thân thì bị địch giữ lại, bọn địch nghi có cộng sản hoạt động tại Pác Pó, nên đã cho quân vào lục soát, được tin quần chúng báo và để đảm bảo bí mật Nguyễn Ái Quốc đã quyết định rời hang Cốc Bó chuyển sang hang Lũng Lạn ở và làm việc một tuần. Trước tình cảnh như vậy, đoàn thể cứu quốc Pác Bó đã dựng một chiếc lán đơn sơ ở khu vực Khuổi Nặm vào cuối tháng 3/1941 để Nguyễn Ái Quốc chuyển sang lán Khuổi Nặm ở và làm việc.

Tại đây, Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã chỉ thị cho các đồng chí khẩn trương tổ chức thí điểm Mặt trận Việt Minh, phong trào cách mạng từ đây thực sự có bước tiến nhảy vọt. Tính từ tháng 4 năm 1941, đã tổ chức được hơn 2.000 hội viên Hội cứu quốc ở ba châu: Hoà An, Hà Quảng, Nguyên Bình và Mỏ Thiếc Tĩnh Túc (*Hoà An có 7 tổng thì 6 tổng đã có cơ sở Hội cứu quốc. Hà Quảng có 27 xã thì 10 xã đã có Hội cứu quốc*).

Sau khi nghe báo cáo về tình hình thí điểm Mặt trận Việt Minh của đồng chí Hoàng Văn Thụ ở tỉnh Cao Bằng. Tại lán Khuổi Nặm, Nguyễn Ái Quốc với tư cách là đại diện của quốc tế cộng sản đã triệu tập và chủ trì Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ VIII. Hội nghị được tiến hành từ ngày 10 đến ngày 19/5/1941. Số đại biểu được mời dự kiến có 15 đồng chí, nhưng do điều kiện khách quan thực dân Pháp khủng bố mạnh sau khởi nghĩa Nam kỳ 23/11/1940. Nên các đồng chí ở Nam Kỳ không dự được, cuối cùng Hội nghị chỉ có 9 đại biểu đến dự.

Hội nghị đã nhận định tình hình thế giới và trong nước, quyết định thành lập Mặt trận Việt Nam độc lập đồng minh gọi tắt là Mặt trận Việt Minh, xây dựng căn cứ địa cách mạng, phát triển chiến tranh du kích, tiến tới khởi nghĩa vũ trang giành chính quyền trong toàn quốc. Trong Hội nghị Trung ương Đảng lần VIII này, vấn đề dân tộc đã đưa lên hàng đầu, tập hợp tất cả mọi tầng lớp nhân dân yêu nước thành một mặt trận thống nhất để đứng lên chống kẻ thù chung.

4. Tiêu chí 4: Nơi đóng quân, đào tạo, huấn luyện, tập kết, trung chuyển của các lực lượng vũ trang (quân đội, công an) từ cấp đại đội trở lên; nơi có kho cất trữ lương thực, thực phẩm, vũ khí, khí tài, quân trang, quân dụng,... trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ phục vụ cho Mặt trận cấp chiến dịch hoặc cấp Quân khu trở lên.

Tại xã Trường Hà, từ những năm 1942, năm 1943, phong trào Việt Minh phát triển rầm rộ, xã được mệnh danh là xã Đỏ (xã Việt Minh phát triển toàn diện) cùng với sự phát triển của phong trào Việt Minh là phong trào học tập văn hóa xóa nạn mù chữ. Ngàn Giảo - một trong những điểm điển hình của châu Hà Quảng học văn hóa bằng chữ Quốc ngữ. Phương pháp học là để xóa nạn mù chữ, Người biết chữ dạy cho người không biết chữ, người biết chữ nhiều dạy cho người biết chữ ít; đối tượng là những đồng chí tham gia cách mạng chưa biết chữ, sau đó là các cháu thanh niên, thiếu niên là con em giác ngộ cách mạng, các cháu thanh thiếu niên vừa đến học tập vừa làm nhiệm vụ liên lạc canh gác bảo vệ các cuộc họp. Đến giữa năm 1942, Ngàn Giảo trở thành trung tâm mở các lớp học văn hóa của cả xã.

Ngàn Giảo còn là xưởng sửa chữa vũ khí của Tổng bộ Việt Minh, được thành lập từ cuối năm 1943 đến năm 1944 và tồn tại đến tháng 8/1945. Một tổ sản xuất gồm 7 đồng chí chủ yếu là cán bộ địa phương, đó là các đồng chí: Bảo An, Hoàng Phần, Ngụy Văn Khí, Bình Định (Vi Văn Hoạch), Đông Bích, Hoàng Văn Trọng, Thi Văn Đuông, do đồng chí Hoàng Văn Trọng làm tổ trưởng; tổ có nhiệm vụ sửa chữa vũ khí phục vụ cho các đơn vị vũ trang châu Hà Quảng.

Cùng với sự phát triển toàn diện của phong trào Việt Minh, Đảng bộ Cao Bằng chú ý tới việc xây dựng lực lượng vũ trang. Tại Ngàn Giảo, tháng 3/1944, đã thành lập được một trung đội vũ trang thoát ly gồm 50 đội viên do đồng chí Dương Đại Lâm làm đội trưởng chỉ huy.

Sự phát triển mạnh mẽ của Phong trào quần chúng gia nhập Việt minh đưa tới sự ra đời Ban Việt Minh tổng, trên cơ sở ấy ngày 20/8/1942 Đại biểu Việt Minh toàn Châu Hà Quảng đã tổ chức Đại hội ở Lũng Loong bầu ra Ban Việt Minh châu, các đồng chí Hoàng Tô; Nông Thị Trung, Dương Đại Lâm, Tư Bào, Đức Thanh được Đại biểu tín nhiệm bầu vào Ban Việt Minh, đồng chí Hoàng Tô chủ nhiệm Ban Việt Minh châu.

Với sự phát triển của mặt trận Việt Minh, phong trào huấn luyện quân sự của xã diễn ra sôi nổi, tất cả các hội viên cứu quốc đều tham gia luyện tập để đánh giá chất lượng biểu dương lực lượng. Năm 1943, theo sự chỉ đạo của Châu ủy, mặt trận Việt Minh Châu ủy Hà Quảng đã tổ chức tổng diễn tập dân quân tự

vệ tại đồi Sjày Minh, xã Trường Hà cùng với đội vũ trang của huyện hành quân dọc biên giới tiêu diệt bọn phi và Việt gian phản động. Tháng 02/1945, xã Trường Hà giành được chính quyền, Ủy ban cách mạng lâm thời được thành lập do đồng chí Hoàng Thế An - Chủ nhiệm Việt Minh xã Nà Sác (nay là xã Trường Hà) làm Chủ tịch.

5. Tiêu chí 5: Nơi có cơ sở và phong trào cách mạng vững mạnh trong kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ; đồng thời, lực lượng vũ trang của địa phương đã chủ động hoặc phối hợp với lực lượng vũ trang chính quy tổ chức các trận đánh địch để bảo vệ an toàn cho cán bộ, cơ quan, tổ chức của Đảng và Nhà nước đóng trên địa bàn hoặc là nơi diễn ra trận đánh thắng lợi quan trọng góp phần tạo ra cục diện chiến trường lợi thế cho cách mạng và kháng chiến tại địa bàn và khu vực lân cận.

Cách mạng Tháng Tám năm 1945 thành công, có một phần đóng góp quan trọng của nhân dân Trường Hà mà cụ thể là thôn Pác Bó và thôn Nà Mạ. Do có vị trí chiến lược quan trọng, có đồi núi hiểm trở bao bọc tiếp giáp với nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Trung Hoa, Trường Hà sớm trở thành một trong những cơ sở cách mạng đi đầu trong cuộc cách mạng - nơi hoạt động của Bác Hồ và nhiều cán bộ cách mạng, nhiều cuộc họp quan trọng của Đảng, tiến tới giành độc lập giải phóng dân tộc. Nơi đây đã nuôi giấu và che chở cho Bác Hồ và nhiều đồng chí cán bộ cốt cán của Trung ương Đảng như các đồng chí: Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Hoàng Quốc Việt, Phùng Chí Kiên, Vũ Anh... giúp các đồng chí hoạt động, bắt liên lạc với các cơ sở cách mạng ở các xã, các huyện và các tỉnh lân cận như Thái Nguyên, Tuyên Quang... Đã có những tổn thất và hy sinh trong quá trình hoạt động cách mạng nhưng nhân dân nơi đây đã anh dũng bất khuất bảo vệ cơ sở Đảng và các đồng chí cán bộ Trung ương hoàn thành nhiệm vụ, tích cực đấu tranh chống chủ nghĩa đế quốc và bảo vệ cách mạng góp phần xứng đáng vào thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 và trong kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược.

Cùng với phong trào cách mạng chung của huyện Hà Quảng, xã Trường Hà, làng Hòa Mục, nhà ông Nông Hiền Hữu đã trở thành cơ sở bí mật an toàn và là trạm giao liên liên lạc quan trọng của các đồng chí cán bộ Trung ương hoạt động thuận lợi, cụ thể đồng chí Hoàng Tô; Lê Quảng Ba; Đàm Quang Trung; Quý Quân; Thụy Hùng thường xuyên qua lại. Sau Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ VIII, các đồng chí lãnh đạo Trung ương: Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp, Hoàng Quốc Việt trở về Trung ương theo đường dây liên lạc trạm giao liên ... tại nhà ông Nông Hiền Hữu ở Thua Phja, làng Hòa Mục.

Ngày 04/5/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh trên đường đi Tân Trào mở Quốc dân Đại hội, Bác Hồ có nghỉ ở nhà ông Nông Hiền Hữu một ngày. Bác mời họp Ban chấp hành huyện ủy và Ủy ban cách mạng huyện Hà Quảng.

Cũng tại Thua Phja, nhà ông Nông Hiền Hữu (tức Quát), tháng 3/1933, chi bộ Hòa Mục được thành lập có các đồng chí Nông Hiền Hữu (tức Quát), Hoàng

Văn Bích (tức Tân Dân), Bé Văn Lương, Nông Chấn Đạt, do đồng chí Nông Hiền Hữu (tức Quất) làm Bí thư.

Các điểm Kéo Nộc, Pò Ló, Lũng Đầy, Tây Lũng, Lũng Loỏng là điểm đi lại liên lạc bảo vệ cán bộ bí mật của Đảng. Nơi đây đã nuôi giấu và che chở cho nhiều đồng chí cán bộ chủ chốt của Đảng ở Trung ương như Chủ tịch Hồ Chí Minh, Võ Nguyên Giáp, Vũ Anh, Lê Quảng Ba, Cao Hồng Lĩnh... giúp các đồng chí hoạt động, bắt liên lạc được với các cơ sở cách mạng, các xã lân cận và trong vùng. Đã có những tổn thất và hy sinh trong quá trình hoạt động cách mạng, nhưng nhân dân nơi đây thà hy sinh chứ không chịu khai báo nửa lời hay khuất phục, từ đó cơ sở Đảng được bảo vệ và phát triển. Các đồng chí của Trung ương Đảng, cán bộ cách mạng đã hoàn thành nhiệm vụ, tích cực đấu tranh chống Đế quốc và bảo vệ cách mạng, góp phần xứng đáng vào thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945.

(Có hồ sơ khoa học của Ủy ban nhân dân xã Trường Hà gửi kèm)

Trên đây là báo cáo bổ sung thêm các tiêu chí đề nghị công nhận xã ATK đối với xã Trường Hà, huyện Hà Quảng. Ủy ban nhân dân huyện báo cáo Ủy ban nhân dân tỉnh, Sở Nội vụ tổng hợp và xem xét, bổ sung./.

Nơi nhận:

- UBND tỉnh Cao Bằng;
- Sở Nội vụ;
- TT Huyện ủy;
- TT HĐND huyện;
- Chủ tịch, các PCT UBND huyện;
- Lưu: VT, NV (Tôn, Hằng, Thuận).

**TM. ỦY BAN NHÂN DÂN
CHỦ TỊCH**

Phạm Xuân Tùng